

Inna Zakutnya,
student of the Faculty of Psychology,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
6, Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF OWN GREED PERCEPTION AND ITS ASSESSMENT IN THE OTHERS

The article examines the relationship between self-assessment of human greed and assessment of the greed of the others. It has been shown that young people's perceptions of greed are ambivalent: greed is described as a defect, something bad that makes a person vulnerable, lowers his/her self-esteem, causes trouble, prevents him/her from living a full life and reduces the ability to acquire what is desired. On the other hand, young people pay attention to the fact that due to their greed they are careful about their own funds, control costs and consolidate resources for large purchases. The greed of others is also ambiguous: it can be an obstacle to satisfying the desires of young people, or it can be one that does not affect their goals achievements. The greed of the others is an obstacle to satisfying the desires of young people, achieving their goals. The assessment of the others' greed varied depending on the degree of these people intimacy. The characteristics of relatives, friends, people who they study or work with, were similar to the data obtained in the self-assessment of greed. However, when assessing the greed of the people who run the city and the country, the subjects attributed to them a higher degree of greed. The positive connection between the assessment of one's own greed and the assessment of the greed of relatives, friends and colleagues is determined. No significant relationship was found between the assessment of one's own greed and the greed of the people who run a city or country.

Keywords: greed; the idea of own greed; self-evaluation, evaluation of the others.

Подано до редакції 30.08.2021

УДК: 159.9.072.43

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2021-3-2>

Віктор Плохін,
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри загальної психології,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
пл. Свободи, 6, м. Харків, Україна,
Лілія Супонєва,
магістрант,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
пл. Свободи, 6, м. Харків, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХИСТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЧАСОВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ COVID-ОБМЕЖЕНЬ

Пандемія COVID-19 і супутні їй карантинні обмеження призвели до зміни способу життя населення. Люди опинилися в ситуації соціальної депривації, дистанційної праці та навчання, переживання тривоги, страху і стресу. Актуальними питаннями для дослідження стали специфічні відношення та реакції студентської молоді щодо COVID-обмежень. Мета – визначення особливостей активізації психологічних захистів в їх зв'язку з організацією часової перспективи життя у студентів в умовах COVID-обмежень. Досліджуваними були 97 студентів в період за півроку до пандемії Covid-19 (група 1) і 111 студентів через півтора роки після початку пандемії (група 2). Використовувалися методика: «Індекс життєвого стилю» (Р. Плутчик, Х. Келлерман); «Опитувальник часової перспективи» (Ф. Зімбардо); «Стилі саморегуляції поведінки» (В. І. Моросанова); «Шкала інтернет-адикції» (А. С. Жичкіна); «Схильність до залежної поведінки» (В. Д. Менделевич). Досліджувані висловлювалися щодо ступеня занепокоєння COVID-обмеженнями. Загрози від COVID-19 зумовили порівняно високий рівень активізації в групі 2 таких психологічних захистів, як: заперечення ($U=2604.50$; $p<.001$); витіснення ($U=2236.00$; $p<.001$); регресія ($U=2820.00$; $p<.001$); заміщення ($U=1552.00$; $p<.001$); інтелектуалізація ($U=3350.00$; $p=.016$); реактивні утворення ($U=3298.50$; $p=.011$). У чверті досліджуваних з групи 2, які найбільш стурбовані COVID-обмеженнями, порівняно найвищий рівень загальної напруги захистів ($\chi^2=6.615$; $p=.037$), компенсації ($\chi^2=7.399$; $p=.025$), реактивних утворень ($\chi^2=8.470$; $p=.015$), найвища (насамперед порівняно з помірно стурбованими досліджуваними) зорієнтованість на гедоністичне тепе-

рішнє ($U=166.00$; $p=.031$). Майже у половини досліджуваних групи 2 з байдужим ставленням до COVID-обмежень найвищий рівень захистів витіснення ($\chi^2=9.811$; $p=.007$) та інтелектуалізації ($\chi^2=7.423$; $p=.024$). В умовах COVID-обмежень психологічні захисти студентів підсилюються разом з явною або прихованою занепокоєністю і тривогою, а також поєднуються численними підсилюючими зв'язками з гедоністичним та фаталістичним теперішнім, і послаблюючими зв'язками – з майбутнім. Байдужість щодо COVID-обмежень у майже половини досліджуваних супроводжується порівняно найбільшою активністю захистів витіснення та інтелектуалізації. Високий рівень стурбованості чверті досліджуваних COVID-обмеженнями пов'язаний з високою напругою захистів регресії, компенсації, реактивних утворень, виразністю орієнтації на гедоністичне теперішнє, підвищеною імовірністю розвитку адикцій (зокрема, інтернет-адикції).

Ключові слова: психологічні захисти, часова перспектива, тривога, саморегуляція, гедоністичне теперішнє, фаталістичне теперішнє, інтернет-адикція, COVID-19.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми

Поряд із загрозою важкого перебігу хвороби та соціально-економічними проблемами пандемія COVID-19 зумовила прогресування гострих психічних реакцій населення. Високий темп розповсюдження інформації призвів до неминучого ажіотажу та страху. У своєму дослідженні феномену паніки В. О. Моляко на прикладі Чорнобильської катастрофи виділив фактори неочікуваності та накопичення переживань і тривоги як панікостворюючі (Моляко, 1992). Це знаходить своє відображення також і в ситуації ковідної пандемії. Непередбачуваність масштабів захворювань, постійна небезпека та загроза життю слугують важливим аспектом поширення реакції невпевненості та паніки. Ще одним «пусковим механізмом» виступає невизначеність становища, необізнаність населення щодо реальних загроз, подій сьогодення та майбутнього, які провокують накопичення тривоги. Дослідження підкреслюють посилення станів занепокоєності, переживання стресу та страху у соціумі. У хворих та ізольованих пацієнтів і медичного персоналу відмічаються депресії та посттравматичний стресовий розлад (Пизова та ін., 2020; Brooks et al., 2020; Servidio et al., 2021). Населення знаходиться у стані тривалого стресу та емоційного вигорання (Yıldırım et al., 2020).

В таких обставинах люди зіштовхуються з ситуацією невизначеності перспективи майбутнього, адже динаміка статистики хворих та мінливі карантинні умови не дають змоги бути впевненим у завтрашньому дні, у подальшому розвитку подій власного життя. Суб'єктивне відношення людини до часу, або часова перспектива, має структурну організацію, поділяючи свідоме та неусвідомлюване ставлення до кожного загальноприйнятого часового виміру: минулого, теперішнього, майбутнього. Індивідуальні структурні особливості відображають досвід, установки, переконання особистості, а динамічний характер сприяє процесуальним змінам під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Життя «сьогоднішнім днем» та невпевненість у майбутньому в цьому контексті може відігравати значну роль в період переживання паніки та стресу через ситуацію пандемії, переломлюючи наявну організацію часових орієнтацій та ініціюючи зростання фаталістичних поглядів. Останні, у свою чергу, поєднуються з відчуттям страху, смутку, гніву, тоді як оптимальна часова організація за принципом домінування структур майбутнього та позитивного минулого забезпечує контроль ситуації та успішну

саморегуляцію (Cheban et al., 2020a).

Як полегшене протікання хвороби забезпечується активацією ресурсів імунної системи, так і специфіка психологічного реагування на травмуючі ситуації супроводжується мобілізацією особистісних та когнітивних ресурсів. Реакція особистості на екстремальну ситуацію визначаються її індивідуальними особливостями та відношенням до загрозових подій (Симоненко та ін., 2013). Позитивні очікування, вербальні і невербальні установки, образні конструкти мобілізують особистісні ресурси для долання стресу і підкріплюють стресостійкість (Cheban et al., 2020a; Cheban et al., 2020b; Popovych et al., 2019; Popovych et al., 2020).

Дослідженнями минулого року підкреслюється значущість такого особистісно-вольового утворення як стійкість, що у процесі негативного впливу COVID-обмежень суттєво знижує розвиток емоційного вигорання (Yıldırım et al., 2020). Також велику роль в цьому контексті відіграє система захисного реагування психіки, яка активує психічні механізми захисту у ситуації стресу та загрози, забезпечуючи сприятливу адаптацію до умов зовнішнього та, що особливо важливо, внутрішнього світу. Функціонування цієї системи неоднозначне, адже активізація захисних механізмів може призводити і до конструктивних, і до деструктивних наслідків у процесі адаптації до стресогенних умов. Конструктивні форми захисного реагування забезпечують зниження стресових переживань та можуть бути додатковими засобами регресу адиктивних форм поведінки (Cramer, 2003; Iwanicka et al., 2017). За результатами досліджень ковідних років вочевидь прослідковується виразність підсилення механізмів захисного реагування психіки серед населення (Gori et al., 2020; Giuseppe et al., 2020).

Таким чином, значною проблемою сьогодення є визначення тих специфічних стратегій реагування людей на COVID-загрози та COVID-обмеження, які забезпечуються механізмами психологічних захистів в їх конструктивному та деструктивному функціонуванні в аспекті підсилення саморегуляції та стресостійкості в теперішньому і розкриття чіткої перспективи майбутнього. Дослідження показали, що конструктивні механізми захисту разом з позицією позитивного сприйняття ситуації, стриманістю та копінг-стратегіями супроводжуються зниженням рівня стресу у період пандемії (Xiong et al., 2020). Актуальними копінг-стратегіями, які використовують люди для боротьби з COVID-стресом були визначені наступні: відволікання, уникнення проблем; активне подолання

проблемної ситуації через доцільну й виважену актуалізацію ресурсів; пошук емоційної соціальної підтримки. Поряд із цим щодо молоді відзначається поширення застосування з метою уникнення негативних переживань психоактивних речовин, поведінкова відстороненість, надмірне використання інформаційних мереж, підсилене застосування почуття гумору (Park et al., 2020). Деструктивні ж шляхи протистояння стресу можуть призвести до його загострення, особистісних проблем і розладів, розвитку адиктивних форм поведінки.

Карантинні умови і дистанційний режим навчання та роботи, введені майже в усіх країнах світу взимку-навесні 2020 р., також можуть мати негативний вплив на психічне здоров'я учнівської молоді (Власенко, 2020; Park et al., 2020). За результатами останніх досліджень дистанційні форми навчання та соціальна ізоляція збільшили ризик розвитку інтернет-адиктивної поведінки у студентів та учнів шкіл (Oka et al., 2021; Servidio et al., 2021). Проблема прогресування залежності від мережі Інтернет в умовах COVID-обмежень має суттєву значущість, адже такі адиктивні процеси пов'язані з тривогою (зокрема ситуативною), схильністю до паніки та відчаю, з проблемною організацією часових орієнтацій з акцентами на гедоністичне теперішнє і «розмиванням» перспективи майбутнього (Плохих та ін., 2014). Схильність до зловживання інтернетом має зв'язок і з екстернальністю особистості, з більш фаталістичною установкою та переконаннями щодо вирішальної ролі зовнішніх обставин та умов у подіях власного життя (Ільницька, 2017). Останнє, знову ж таки, знаходить вираз в організації часової перспективи як у структурному, так і у процесуальному аспекті. Наразі учні та студенти опинились віч-на-віч зі своїми гаджетами не тільки у вільний час, але і у процесі навчальної діяльності, що може призвести до проблем з втратою контролю та прогресуванням зловживань.

Студенти як представники юнацтва та ранньої молодості окрім того, що опинились перед загрозою розвитку адиктивних форм поведінки, знаходяться на кризовому етапі свого шляху, переживаючи становлення індивідуальності та своїх життєвих орієнтирів. Ізоляція та соціальна депривація у цьому періоді є суттєво ускладнюючою обставиною з підвищенням ризику особистісних та поведінкових деструкцій. Зворотно до цього в дослідженні О. В. Боденової було встановлено, що численні представники юнацтва виражають байдуже ставлення до загрози зараження COVID-19 та проявляють зневагу до карантинних вимог (Боденова, 2021). Це, у свою чергу, може бути також детерміновано маскуванням реального страху небезпеки через систему психічних захистів.

Метою дослідження є визначення особливостей активізації психологічних захистів в їх зв'язку з організацією часової перспективи життя у студентів в умовах COVID-обмежень.

Завдання дослідження:

1) Теоретичне обґрунтування та виявлення особливостей впливу стресорів від COVID-обмежень на психологічні захисти студентів.

2) Визначення особливостей змін та зв'язків в

структурі часової перспективи життя студентів під впливом стресорів COVID-обмежень.

3) Виявлення особливостей часової перспективи та психологічних захистів у студентів з різним рівнем стурбованості та переживання COVID-обмежень.

Матеріали та методи

В емпіричному дослідженні взяли участь дві групи представників студентства. До групи 1 було включено 97 студентів з м. Одеса, які проходили тестування у вересні-жовтні 2019 р. Групу 2 було сформовано з 111 студентів з м. Харків, з якими дослідження проводилося у травні-червні 2021 р. Міста Одеса та Харків є одними з найбільших освітніх центрів України з подібними умовами навчання. Таким чином, отримані результати стосувалися окремих особистісних особливостей у студентів до періоду пандемії COVID-19 та карантинних обмежень (група 1) та під час таких обмежень (група 2).

Під COVID-обмеженнями розуміються усі суттєві загрози та утиснення щодо людини, які пов'язані з захворюванням COVID-19. Загроза важкого захворювання COVID-19 з непередбачуваними наслідками, соціальна депривація, обмеження фінансових можливостей стали тривало діючими стрес-факторами з нагальною потребою для багатьох людей щодо адаптації до поточних умов і, звісно, як і в інших стресогенних умовах, з активацією психологічних захистів. Відповідно до цього у досліджуваних діагностувалися механізми психологічних захистів та складові організації часової перспективи життя. В групі 2 встановлювалися можливості свідомої спрямованої саморегуляції психічних станів, установок, цілей, а також схильності до адиктивної поведінки.

Особливості проявів психологічних захистів визначалися за допомогою опитувальника «Індекс життєвого стилю» Р. Плутчика та Х. Келлермана. Цей опитувальник дозволяє діагностувати індивідуальну систему захисного реагування, яка включає в себе механізми заперечення, компенсації, витіснення, регресії, проєкції, заміщення, інтелектуалізації, реактивного утворення (гіперкомпенсації), а також загальний рівень напруги захистів.

Часова перспектива студентів визначалась за допомогою «Опитувальника часової перспективи», розробленого Ф. Зімбардо. Автором методики розглядається організація часової орієнтації особистості як така, що має п'ятифакторну структуру з різними рівнями виразності кожного елементу. Відповідно до цього діагностувалась виразність факторів орієнтації на позитивне минуле, негативне минуле, фаталістичне теперішнє, гедоністичне теперішнє, майбутнє.

Оцінка специфіки саморегулятивних процесів у групі 2 була здійснена за допомогою опитувальника «Стилі саморегуляції поведінки» В. І. Моросанової, який дозволяє виявити показники загального рівня саморегуляції та її компонентів: планування, моделювання, програмування, оцінки результатів, гнучкості та самостійності.

Для визначення негативних форм адаптації до вимушених COVID-обмежень при порушенні ефективного функціонування механізмів саморегуляції та руйнування психологічних захистів досліджувалися

групи 2 були продіагностовані на схильність до залежної поведінки. Для виявлення рівня інтернет-адиктивної поведінки використовувалась методика «Шкала інтернет-адикції» А. С. Жичкіної. Схильності у досліджуваних щодо наркозалежної та алкозалежної поведінки встановлювалися за допомогою тесту «Схильність до залежної поведінки» В. Д. Менделевича.

Було проведено опитування, яке включало в себе наступне питання: «Чи доводилося Вам помічати за собою підвищене занепокоєння або переживати стрес у зв'язку з ситуацією пандемії COVID-19 і карантину? Якщо так, то оцініть ступінь виразності». Результати опитування дозволили розподілити досліджуваних групи 2 на три підгрупи згідно з їх відповідями: «Стурбований та переживаю стрес через ситуацію пандемії», «Помірно стурбований», «Не турбуюсь та не переживаю стрес».

Кількісний аналіз проводився з використанням

статистичного пакету Statistica 7.0. Було застосовано кореляційний аналіз Спірмена, U-критерій Манна-Уїтні, H-критерій Краскела-Уолліса.

Результати

Проводилося порівняння виразності психологічних захистів у групах досліджуваних до пандемії (2019 р.) та під час пандемії (2021 р.). Була виявлена суттєва різниця в системах захисного реагування в групах 1 і 2 в значній кількості варіантів (табл. 1). Виразність механізмів заперечення, витіснення, регресії, заміщення, реактивних утворень та загального рівня напруженості захистів у представників групи 2, які останній рік знаходилися в умовах COVID-обмежень, більш висока. Поряд із цим у групі 2 ($Me=3.00$; $min=1.22$; $max=6.89$), порівняно з групою 1 ($Me=2.66$; $min=1.11$; $max=4.00$) вищі значення фаталістичних настроїв в теперішньому ($U=4418.00$; $p=.026$).

Таблиця 1

Статистичне порівняння (U-критерій Манна-Уїтні) виразності психологічних захистів у досліджуваних групи 1 (n = 97) і групи 2 (n = 111)

Група	Статистичний параметр	Психологічні захисти					
		Заперечення	Витіснення	Регресія	Заміщення	Реактивне утворення	Загальна напруга захистів
1	Me	.45	.40	.41	.20	.30	.43
	min	.09	.00	.00	.00	.00	.13
	max	1.00	.90	.82	.08	.80	.70
2	Me	.61	.58	.57	.54	.40	.56
	min	.08	.16	.00	.08	.00	.33
	max	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	.87
	U	3522.5	2959.0	3462.5	1868.0	3908.5	2285.0
	p	< .001	< .001	< .001	< .001	.001	< .001

Визначалися та зіставлялися статистичні зв'язки складових часової перспективи життя з виразністю психологічних захистів досліджуваних групи 1

і 2 (табл. 2). Виявилася різна конфігурація і кількісні розбіжності означених зв'язків для умов до COVID-обмежень та під час таких обмежень.

Таблиця 2

Статистичні зв'язки (за Спірменом) психологічних захистів зі складовими часової перспективи життєдіяльності досліджуваних групи 1 (n=97) і групи 2 (n=111)

Складові часової перспективи	Група	Психологічні захисти							
		Заперечення	Витіснення	Регресія	Компенсація	Проекція	Заміщення	Інтелектуалізація	Загальна напруга захистів
Фаталістич-не теперішнє	1	.292**	-.090	.206*	.131	.108	.161	-.089	.166
	2	.032	.263**	.338**	.127	.496**	.348**	-.259**	.395**
Гедоністич-не теперішнє	1	.270**	-.069	.322**	.288**	.146	.243*	-.230*	.265**
	2	.204*	.403**	.426**	.087	.459**	.392**	-.206*	.407**
Майбутнє	1	-.077	.008	-.073	.152	.150	.024	.360**	.124
	2	-.002	-.527**	-.386**	.088	-.459**	-.488**	.299**	-.289**

Примітка: * – $p \leq .05$; ** – $p \leq .01$.

Розглядалися статистичні зв'язки складових часової перспективи життя з виразністю схильностей до різних варіантів адиктивної поведінки у студентів

групи 2 (умови COVID-карантинних обмежень). Було отримано численні характерні значущі коефіцієнти кореляції (табл. 3).

Таблиця 3

Статистичні зв'язки (за Спірменом) схильностей до адиктивної поведінки зі складовими часової перспективи життєдіяльності досліджуваних групи 2 (n=111)

Схильності до адиктивної поведінки	Складові часової перспективи життєдіяльності				
	Негативне минуле	Позитивне минуле	Фаталістичне теперішнє	Гедоністичне теперішнє	Майбутнє
Інтернет-адикція	.014	-.242*	.447**	.390**	-.406**
Наркозалежність	.045	-.111	.355**	.322**	-.323**
Алкозалежність	.333**	-.219*	.225*	.172	-.081

Примітка: * – $p \leq .05$; ** – $p \leq .01$.

Високі показники щодо виразності інтернет-адиктивної поведінки спостерігаються у 18% досліджуваних вибірки, тоді як низькі показники – у 50% досліджуваних. Разом із цим у групі 2 було встанов-

лено численні тісні статистичні зв'язки схильностей до адиктивної поведінки з виразністю психологічних захистів (табл. 4).

Таблиця 4

Статистичні зв'язки (за Спірменом) схильностей до адиктивної поведінки з виразністю психологічних захистів у досліджуваних групи 2 (n=111)

Схильності до адиктивної поведінки	Психологічні захисти						
	Витіснення	Регресія	Компенсація	Проекція	Заміщення	Інтелектуалізація	Загальна напруга захистів
Інтернет-адикція	.354**	.488**	.304**	.390**	.484**	-.281**	.514**
Наркозалежність	.056	.427**	.220*	.280**	.320**	-.289**	.394**
Алкозалежність	-.004	.150	.190*	.174	.244**	-.081	.298**

Примітка: * – $p \leq .05$; ** – $p \leq .01$.

Загальний рівень саморегуляції у досліджуваних групи 2 має статистичні зв'язки зі складовими часової перспективи, з виразністю адиктивних схильностей, з психологічними захистами. Саморегуляція досліджуваних пов'язана обернено з фаталістичним теперішнім ($r = -.578$; $p < .001$), з гедоністичним теперішнім ($r = -.359$; $p < .001$) і прямо – з майбутнім ($r = .693$; $p < .001$). Саморегуляція в групі 2 пов'язана обернено зі схильностями до інтернет-адикції ($r = -.443$; $p < .001$) та наркозалежності ($r = -.350$; $p < .001$). Саморегуляція прямо корелює з запереченням ($r = .183$; $p = .054$) та інтелектуалізацією ($r = .321$; $p = .001$); обернено – з витісненням ($r = -.344$; $p < .001$), регресією ($r = -.397$; $p < .001$), проекцією ($r = -.442$; $p < .001$), заміщенням ($r = -.442$; $p < .001$), загальною напругою захистів ($r = -.361$; $p < .001$).

Аналіз результатів опитування досліджуваних групи 2 щодо їх стурбованості та переживання стресу

через ситуацію пандемії дозволив виділити три основні варіанти відповідей: 1) турбуюсь та переживаю стрес (27% респондентів); 2) стурбований помірно (30% респондентів); 3) не турбуюсь та не переживаю стрес (43% респондентів). Тобто, майже половина досліджуваних з групи 2 вказала на байдуже відношення до загроз з боку COVID-19 та карантинних негараздів. Відповідно до представлених результатів в групі 2 було виділено такі три підгрупи: підгрупа 1 – стурбовані (30 осіб); підгрупа 2 – помірно стурбовані (33 особи); підгрупа 3 – байдужі (48 осіб).

Порівняльний аналіз виявив суттєві відмінності між трьома підгрупами за рівнями виразності проявів механізмів психологічного захисту (табл. 5). Парні порівняння напруги витіснення свідчать, що в підгрупі «байдужих» ця напруга суттєво вища, порівняно з стурбованими ($U = 490.50$; $p = .018$).

Таблиця 5

Статистичне порівняння (Н-критерій Краскела-Уолліса) виразності психологічних захистів у досліджуваних підгруп 1 (n = 30), 2 (n = 33), 3 (n = 48) з різним рівнем стурбованості стосовно COVID-обмежень

Підгрупа	Статистичний параметр	Психологічні захисти			
		Витіснення	Компенсація	Інтелектуалізація	Реактивне утворення
1	Me	.460	.600	.540	.750
	min	.160	.200	.170	.000
	max	.920	.900	.830	1.000
2	Me	.580	.500	.500	.400
	min	.170	.100	.170	.000
	max	.920	.900	.920	.900

Продовження табл. 5

Підгрупа	Статистичний параметр	Психологічні захисти			
		Витіснення	Компенсація	Інтелектуалізація	Реактивне утворення
3	Me	.580	.450	.670	.400
	min	.190	.100	.250	.100
	max	1.000	1.000	1.000	.900
	χ^2	5.806	6.593	9.160	10.342
	p	.055	.037	.010	.006

Розбіжності між показниками різних адиктивних схильностей у трьох підгрупах малопомітні і були визначені тільки на рівні окремих тенденційних зсувів. Парні порівняння в означеному аспекті дали змогу встановити тенденцію до переважання підгрупи 1 над підгрупою 3 за показниками схильності до наркозалежності ($U=548.00$; $p=.077$) і схильності до алкозалежності ($U=544.00$; $p=.070$).

Обговорення результатів

Результати проведеного дослідження підтверджують відчутний стресогенний вплив загроз та обмежень, пов'язаних з COVID-19, на студентське середовище (Пизова та ін., 2020; Gori et al, 2020). У досліджуваних під час пандемії відмічене суттєве збільшення напруги багатьох психологічних захистів, що може в даному випадку розглядатися як прояв суб'єктивних неузгодженостей та протиріч (див. табл. 1). Психологічні захисти часто-густо через мимовільну активацію стереотипних схем реагування блокують та стримують розвиток ускладнень та невизначеностей особистості, не дозволяють розвиватися деструктивним процесам в організмі та психіці. Внаслідок тривалої активації захисні схеми реагування закріплюються в напруженому стані, і відбувається певна адаптація до стресорів, пов'язаних з COVID-обмеженнями та загрозами. В межах такої адаптації проблемні переживання та протиріччя особистості зменшуються, але не знімаються повністю. Причини напруги у досліджуваних через витрати додаткових ресурсів тільки блокуються витісненням, запереченням, заміщенням, регресією, реактивними утвореннями, а через інтелектуалізацію вони отримують суб'єктивно прийнятну інтерпретацію.

Наявність у досліджуваних групи 2 певного рівня поточної адаптованості до COVID-обмежень відбивається і на відсутності помітних зсувів, порівняно з групою 1, в їх орієнтаціях на складові часової перспективи життя, окрім фаталістичного теперішнього. Фаталістичні настрої в групі 2 під тягарем COVID-обмежень та перед невизначеністю у своїх можливостях протистояти поточним загрозам є суттєво більшими. Хоча умови життя під час дії COVID-обмежень відчутно змінилися, але гнучкість особистісної організації, пластичність світогляду, здатність до активного пристосування до змін, а також утримання освітньої установки, загалом підтримують набуті студентами раніше ключові орієнтири та цінності. При цьому не залишаються осторонь адаптивних змін структурні зв'язки складових часової перспективи життя досліджуваних групи 2 (див. табл. 2).

Порівняно з досліджуваними доковідних часів, в групі 2 збільшується кількість позитивних зв'язків

гедоністичного та фаталістичного теперішнього з напруженими захистами, з послабленням механізмів саморегуляції, з підвищенням ризику «прориву» захисних механізмів і розвитку адиктивних процесів (див. табл. 3 і 4). При цьому в умовах вимушеного дистанційного навчання і подолання обмежень в природному безпосередньому спілкуванні через активізацію використання інформаційних мереж, як свідчать результати досліджень М. Р. Lin, Т. Ока із співавторами та R. Servidio із співавторами, особливо підвищується ризик виникнення та прогресування у учнів та студентів інтернет-адиктивної поведінки (Lin, 2020; Oka et al., 2021; Servidio et al., 2021). Саме напруження психологічних захистів вочевидь спрацьовує і на послаблення орієнтації на майбутнє (див. табл. 2).

Додаткові прямі структурні зв'язки стають запорукою збільшення стійкості складових системної організації часової перспективи до впливу різних стрес-факторів. В нашому випадку саме структури теперішнього, які зорієнтовані на отримання задоволення та на послаблення свідомої й доцільної регуляції активності, підкріплюються у студентів в умовах COVID-обмежень. Через таку суб'єктивність, свідоме розуміння об'єктивної ситуації, можливості віддаленого цілепокладання в перспективі майбутнього у досліджуваних послаблюються.

Представлені зміни в структурній організації часової перспективи, психологічних захистів і саморегуляції в групі 2 не зовсім відповідають встановленій М. Giuseppe із співавторами необхідності свідомого застосування когнітивних стратегій та установок для подолання негативних наслідків COVID-19 (Giuseppe et al., 2020). Для актуалізації конструктивних свідомо виражених форм реагування необхідним для суб'єкта є підсилення механізмів саморегуляції, відповідне налаштування на об'єктивні зміни, підвищений рівень активності для мобілізації ресурсів дій, адекватне сприйняття та розуміння стресогенної ситуації (Симоненко та ін., 2013).

У досліджуваних групи 2 активність через напругу захисних механізмів підвищена, але розуміння ситуації загрози різниться. З таблиці 5 видно, що сприймання загрози з боку стресорів від COVID-19 поділяє групу 2 на три підгрупи. В ситуації наявних об'єктивних загроз життю та здоров'ю, адекватним для суб'єкта слід вважати помірний рівень тривоги та занепокоєння, необхідний для підтримки високого рівня пильності та швидкого доцільного реагування при несприятливому розвитку ситуації. Серед досліджуваних групи 2 тих, хто помірно занепокоєний обмеженнями та загрозами від COVID-19, трохи більше чверті. І як видно з таблиці 5 психологічні захи-

сти порівняно менше напружені саме в цій підгрупі.

Чверть досліджуваних з групи 2 дуже стурбована ситуацією з COVID-19, що супроводжується в них значною і найбільшою, порівняно з іншими, напругою психологічних захистів компенсації і реактивних утворень. Постійна стурбованість стресогенною ситуацією змушує людину раз од разу повертатись думками до наявних загроз. Спеціально підібрані й активовані через механізми саморегуляції образні конструкти та вербальні установки в певних умовах можуть допомагати в мобілізації особистісних ресурсів (Cheban et al., 2020a; Cheban et al., 2020b). Спонтанно ж виникаючі в якості захисних, але неконтрольовані у своєму розвитку деструктивні образи та негативні очікування, підривають стресостійкість особистості, підсилюють непевненість у власних можливостях і у позитивному результаті (Porovuch et al., 2019; Porovuch et al., 2020). Найбільш стурбовані досліджувані схильні перевищувати небезпеку, сприймати стрес у більш загрозливих формах. Останнє тільки додає через когнітивний чинник підсилення об'єктивному стресогенному впливу зі збільшенням імовірності руйнування захистів, невротичного реагування, зменшення імунітету, а в найбільш складних обставинах – виникнення паніки і повністю деструктивної поведінки (Моляко, 1992; Симоненко та ін., 2013).

По своєму цікавою є найбільша підгрупа досліджуваних ковідного періоду, начебто байдужих до об'єктивної небезпеки від COVID-19. Однак разом з декларованою «байдужістю» у цих досліджуваних спостерігається порівняно найбільша напруга захистів витіснення та інтелектуалізації. «Байдужі» намагаються не помічати або переключувати у бік незначущості загрозливі об'єктивні обставини, саме так, як це представлено і в дослідженні О. В. Боденової (Боденова, 2021). Однак штучно занижений рівень сприйманого стресу, який ситуативно нібито зменшує суб'єктивні переживання, насправді супроводжується високою напругою захистів з намаганням не помічати фактів, стає передвісником майбутніх потрясінь в аспекті різкого загострення невротичних проявів, деструктивної поведінки. Демонстративне небажання «байдужих» досліджуваних сприймати об'єктивні загрози при наявності глибинного відчуття занепокоєння розхитує психічну систему, знижує її стійкість та здатність до ефективної саморегуляції станів та поведінки. В результаті означених змін у «байдужих» в умовах тривалого стресогенного впливу COVID-обмежень створюється сприятлива ситуація для виникнення стану прихованої паніки, аналогічно тому як це представлено в роботі В. О. Моляко стосовно панічних реакцій людей після Чорнобильської катастрофи (Моляко, 1992). Стан прихованої паніки є небезпечним і навіть при начебто незначних ускладненнях

ситуації при «прориві» психологічних захистів він може раптово переходити у прояви відкритої паніки різної глибини охоплення і з різними за ступенем деструктивності наслідками.

Таким чином, згідно з представленими результатами три чверті від досліджуваних-студентів потребують особливої уваги і своєчасної допомоги. У проблемного контингенту впродовж тривалого часу захисні механізми суттєво напружені з імовірністю руйнування й деструктивними наслідками для організму та поведінки. Причому у більшості з випадків поступові деструктивні зміни на рівні психічної організації відбуваються малопомітно за демонстрацією студентами повного контролю над ситуацією. Останнє особливо загрожує пропуском прихованого моменту руйнування психологічних захистів з початком прогресування різних захворювань. Зважаючи на це, перспективними для досліджень і практичного застосування слід розглядати питання щодо зв'язку адаптаційної ефективності захисних механізмів психіки з психічними станами і особистісними властивостями студентів.

Висновки

1. В умовах COVID-обмежень активність психологічних захистів у студентів через явну або приховану занепокоєність і тривогу суттєво збільшується, і збільшуються фаталістичні настрої. Самі психологічні захисти підкріплюють численними прямими зв'язками такі складові часової перспективи життя і відповідні установки, як гедоністичне і фаталістичне теперішнє, а також поєднуються послаблюючими оберненими зв'язками з перспективою майбутнього.

2. Низький рівень стурбованості (байдужість) значної кількості студентів щодо загроз з боку COVID-19 пов'язаний з високою активністю психологічних захистів витіснення та інтелектуалізації. Витіснення, у свою чергу, обернено корелює з можливостями саморегуляції і з орієнтацією в часовій перспективі на майбутнє, що вказує на наявність суттєвих особистісних протиріч у байдужих до COVID-загроз студентів. Ці студенти через прояви напускної байдужості намагаються маскувати стан внутрішньої напруги, а у несприятливому варіанті – прихованої паніки.

3. Значна стурбованість студентів COVID-загрозами супроводжується підсиленням таких психологічних захистів, як компенсація і реактивні утворення, з наявною стійкою психічною напругою.

4. Перенапруження психологічних захистів у студентів і надмірне використання мережевих ресурсів в навчальній діяльності та спілкуванні можуть спричинити руйнування захистів і ініціацію розвитку деструктивних адиктивних процесів, і особливо – інтернет-адикції, з відповідним звуженням часової перспективи життя до гедоністичного та фаталістичного теперішнього.

2. Власенко А. И. Психологические изменения состояния личности в депривационных условиях режима самоизоляции. *Психолого-педагогические исследования*. 2020. Т. 12, №4. 88–103. DOI: <https://doi.org/10.17759/psyedu.2020120406>

Література

1. Боденова О. В. Особенности представлений обучающихся юношеского возраста о коронавирусной инфекции. *Социально-педагогические вопросы образования и воспитания*. Чебоксары: «Среда», 2021. С. 12–19.

3. Ільницька Л. А. Особливості локусу контролю особистості, схильної до інтернет-адиктивної поведінки. *Наука і освіта*. 2017. №7, 31–36. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.08.001>
4. Моляко В. А. Особенности проявления паники в условиях экологического бедствия. *Психологический журнал*. 1992. Т.13. № 2. С. 66–73.
5. Пизова Н. В., Пизов А. В. Депрессия и пост-травматическое стрессовое расстройство при новой коронавирусной инфекции. *Лечебное дело*, 2020. № 1. 82–88.
6. Плохих В. В., Акимов С. К. Особенности реализации когнитивных процессов у интернет-адиктов. *Психологический журнал*. 2014. Т. 35. № 3. 58–68.
7. Симоненко В. Б., Магаева С. В., Фисун А. Я. Психосоматический фактор в исходах экстремальных ситуаций. 2-е изд. М.: БИНОМ, 2013. 160 с.
8. Brooks S. K., Webster R. K., Smith L. E., Woodland L., Wessely S., Greenberg N., & Rubin G. J. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227). 2020. Pp. 912–920. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
9. Cheban Yu., Chebykin O., Plokhikh V. & Massanov A. Mental resources for the self-mobilization of rowing athletes. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020a. №20 (3). Pp. 1580–1589. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.03216>
10. Cheban Yu., Chebykin O., Plokhikh V. & Massanov A. Emotional and volitional potential of self-mobilization in the organization of time perspective activity of highly qualified rowing athletes. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020b. № 20 (6). Pp. 3128–3137. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.s6424>
11. Cramer P. Defense Mechanisms and Physiological Reactivity to Stress. *Journal of Personality*. 2003. № 71. Pp. 221–244. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7102001>
12. Giuseppe M., Gemignani A., Conversano C. Psychological resources against the traumatic experience of COVID-19. *Clinical Neuropsychiatry*. 2020. №17 (2). Pp. 85–87. DOI: <https://doi.org/10.36131/CN20200210>
13. Gori A., Topino E, Di Fabio A. The protective role of life satisfaction, coping strategies and defense mechanisms on perceived stress due to COVID-19 emergency: A chained mediation model. *PLoS ONE*. 2020. № 15(11). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242402>
14. Iwanicka K., Gerhant A., Olajossy M. Psychopathological symptoms, defense mechanisms and time perspectives among subjects with alcohol dependence (AD) presenting different patterns of coping with stress. *PeerJ*. 2017. №5. DOI: <https://doi.org/10.7717/peerj.3576>
15. Lin M. P. Prevalence of Internet Addiction during the COVID-19 Outbreak and Its Risk Factors among Junior High School Students in Taiwan. *Int J Environ Res Public Health*. 2020. №17(22). DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17228547>
16. Oka T., Hamamura T., Miyake Y., Kobayashi N., Honjo M., Kawato M., Kubo T., Chiba T. Prevalence and risk factors of internet gaming disorder and problematic internet use before and during the COVID-19 pandemic: A large online survey of Japanese adults. *Journal of Psychiatric Research*. 2021. №142, Pp. 218–225. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.07.054>
17. Park C. L., Russell B. S., Fendrich M. et al. Americans' COVID-19 Stress, Coping, and Adherence to CDC Guidelines. *J GEN INTERN MED*. 2020. №35. Pp. 2296–2303. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11606-020-05898-9>
18. Popovych I. S., Blynova O. Ye., Bokshan H. I., Nosov P. S., Kovalchuk Z. Ya., Piletska L. S., & Berentsev V. I. The Research of the Mental States of Expecting a Victory in Men Mini-football Teams. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. №19(4). Pp. 2343–2351. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2019.04355>
19. Popovych I., Zavatskyi V., Tsiuniak O., Nosov P., Zinchenko S., Mateichuk V., Zavatskyi Yu. & Blynova O. Research on the types of pre-game expectations in the athletes of sports games. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. №20(1). Pp. 43–52. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.01006>
20. Servidio R., Bartolo M. G., Palermiti A. L., Costabile A. Fear of COVID-19, depression, anxiety, and their association with Internet addiction disorder in a sample of Italian students. *Journal of Affective Disorders Reports*. 2021. №5. Art. 100097. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jadr.2021.100097>
21. Xiong J., Lipsitz O., Nasri F., Lui L. M. W., Gill H., Phan L., McIntyre R. S. Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*. 2020. №277. Pp. 55–64. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.08.001>
22. Yıldırım M., Solmaz F. COVID-19 burnout, COVID-19 stress and resilience: Initial psychometric properties of COVID-19 Burnout Scale. *Death Studies*. 2020. №11. Pp. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1818885>

Reference

1. Bodenova, O. V. (2021). Osobnosti predstavleniy obuchayushchihnya yunosheskogo vozrasta o koronavirusnoy infektsii [Features of the views of young students about coronavirus infection]. *Socialno-pedagogicheskie voprosy obrazovaniya i vospitaniya – Socio-pedagogical issues of education and upbringing*. (pp. 12–19). Cheboksary: «Sreda» [in Russian].
2. Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N. & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912–920. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8) [in English].
3. Cheban, Yu., Chebykin, O., Plokhikh, V. & Massanov, A. (2020a). Mental resources for the self-mobilization of rowing athletes. *Journal of Physical Education and Sport*, 20 (3), 1580–1589. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.03216> [in English].
4. Cheban, Yu., Chebykin, O., Plokhikh, V., Massanov, A. (2020b). Emotional and volitional potential of self-mobilization in the organization of time perspective activity of highly qualified rowing athletes.

Journal of Physical Education and Sport, 20 (6), 3128-3137 DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.s6424> [in English].

5. Cramer, P. (2003). Defense Mechanisms and Physiological Reactivity to Stress. *Journal of Personality*, 71, 221-244. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7102001> [in English].

6. Giuseppe, M., Gemignani, A., Conversano C. (2020). Psychological resources against the traumatic experience of COVID-19. *Clinical Neuropsychiatry*, 17 (2), 85-87. DOI: <https://doi.org/10.36131/CN20200210> [in English].

7. Gori, A., Topino, E, Di Fabio, A. (2020). The protective role of life satisfaction, coping strategies and defense mechanisms on perceived stress due to COVID-19 emergency: A chained mediation model. *PLoS ONE*, 15(11). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242402> [in English].

8. Ilnitska, L.A. (2017). Osoblivosti lokusu kontrolyu osobistosti, skhilnoi do internet-adiktivnoi povedinki [Features of the locus of control of a person prone to Internet addictive behavior]. *Nauka i osvita – Science and education*, 7, 31-36 DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-7-5> [in Ukrainian].

9. Iwanicka, K, Gerhant, A, Olajosy, M. (2017). Psychopathological symptoms, defense mechanisms and time perspectives among subjects with alcohol dependence (AD) presenting different patterns of coping with stress. *PeerJ*, 5. DOI: <https://doi.org/10.7717/peerj.3576> [in English].

10. Lin, M. P. (2020). Prevalence of Internet Addiction during the COVID-19 Outbreak and Its Risk Factors among Junior High School Students in Taiwan. *Int J Environ Res Public Health*, 17(22). DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17228547> [in English].

11. Molyako, V. A. (1992). Osobennosti proyavleniya paniki v usloviyakh ekologicheskogo bedstviya [Features of panic manifestations in ecological disaster]. *Psichologicheskij zhurnal – Psychological Journal*, 2 (13), 66-73 [in Russian].

12. Oka, T., Hamamura, T., Miyake, Y., Kobayashi, N., Honjo, M., Kawato, M., Kubo, T., Chiba, T. (2021). Prevalence and risk factors of internet gaming disorder and problematic internet use before and during the COVID-19 pandemic: A large online survey of Japanese adults. *Journal of Psychiatric Research*, 142, 218-225. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.07.054> [in English].

13. Park, C. L., Russell, B. S., Fendrich, M. et al. (2020). Americans' COVID-19 Stress, Coping, and Adherence to CDC Guidelines. *J GEN INTERN MED*, 35, 2296-2303. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11606-020-05898-9> [in English].

14. Pizova, N. V., Pizov, A. V. (2020). Depressiya i posttravmaticheskoe stressovoe rasstroystvo pri novoy koronavirusnoy infektsii [Depression and post-traumatic stress disorder with a new coronavirus infection]. *Lechebnoe delo – Medical Affairs*, 1, 82-88 [in Russian].

15. Plokhiih, V. V., Akimov, S. K. (2014). Osobennosti realizatsii kognitivnykh protsessov u internet-addiktov [Features of realization of cognitive processes at Internet addicts]. *Psikhologicheskij zhurnal – Psychological Journal*, 3 (35), 58–68 [in Russian].

16. Popovych, I. S., Blynova, O. Ye., Bokshan, H. I., Nosov, P. S., Kovalchuk, Z. Ya., Piletska, L. S., Berbentsev, V. I. (2019). The Research of the Mental States of Expecting a Victory in Men Mini-football Teams. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(4), 2343-2351. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2019.04355> [in English].

17. Popovych, I., Zavatskyi, V., Tsiuniak, O., Nosov, P., Zinchenko, S., Mateichuk, V., Zavatskyi, Yu., Blynova, O. (2020). Research on the types of pre-game expectations in the athletes of sports games. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(1), 43-52. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.01006> [in English].

18. Servidio, R., Bartolo, M. G., Palermi, A. L., Costabile, A. (2021). Fear of COVID-19, depression, anxiety, and their association with Internet addiction disorder in a sample of Italian students. *Journal of Affective Disorders Reports*, 5, 100097. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jadr.2021.100097> [in English].

19. Simonenko, V. B., Magaeva, S. V., Fisun, A. Ya. (2013). Psikhosomaticheskij faktor v iskhodakh ekstremalnykh situatsiy [Psychosomatic factor in ascending extreme situations]. (2d ed). Moscow: BINOM [in Russian].

20. Vlasenko, A. I. (2020). Psikhologicheskie izmeneniya sostoyaniya lichnosti v deprivatsionnykh usloviyakh rezhima samoizolyatsii [Psychological Changes in the State of the Personality in the Deprivation Conditions of the Self-Quarantine]. *Psikhologo-pedagogicheskie issledovaniya – Psychological-Educational Studies*, 4 (12), 88–103 DOI: <https://doi.org/10.17759/psyedu.2020120406> [in Russian].

21. Xiong, J., Lipsitz, O., Nasri, F., Lui, L. M. W., Gill, H., Phan, L., McIntyre, R. S. (2020). Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 277, 55-64. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.08.001> [in English].

22. Yildirim, M., Solmazc, F. (2020). COVID-19 burnout, COVID-19 stress and resilience: Initial psychometric properties of COVID-19 Burnout Scale. *Death Studies*, 11, 1-9. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1818885> [in English].

Viktor Plokhikh,
Doctor of Psychology, professor,
professor at the Department of General Psychology,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
6, Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine,
Liliia Suponeva,
master student,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
6, Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine

**PSYCHOLOGICAL DEFENSE IN THE ORGANIZATION
OF THE TIME PERSPECTIVE OF STUDENTS UNDER COVID-RESTRICTIONS**

The COVID-19 pandemic and its accompanying quarantine restrictions have changed the way people live. People find themselves in a situation of social deprivation, distance work and learning, anxiety, fear and stress. The specific attitudes and reactions of student youth to COVID-restrictions became relevant issues for the study. The purpose is to determine features of the psychological defenses activation in their connection with life time perspective organization of students in the terms of COVID-restrictions. The study includes 97 students in the six-month period before the COVID-19 pandemic (group 1) and 87 students – 18 months later after the pandemic started (group 2). Such methods as "Lifestyle Index" (Plutchik, Kellerman); "Questionnaire of time perspective" (Zimbardo); "Styles of self-regulation of behavior" (Morosanova); "Internet Addiction Scale" (A. Zhichkin); "Predisposition to addictive behavior" (Mendelevich) were used in the study. Test subjects commented on the degree of concern about COVID-restrictions. The threats from COVID-19 in group 2 led to a relatively high level of activation of such psychological defenses as: denial ($U=2604.50$; $p<.001$); displacement ($U=2236.00$; $p<.001$); regression ($U=2820.00$; $p<.001$); substitution ($U=1552.00$; $p<.001$); intellectualization ($U=3350.00$; $p=.016$); reaction formations ($U=3298.50$; $p=.011$). One quarter of the subjects from group 2, who are most concerned about Covid-restrictions, have relatively the highest level of total stress protection ($\chi^2=6,615$; $p=.037$), compensation ($\chi^2=7,399$; $p=.025$), reaction formations ($\chi^2=8,470$; $p=.015$), the highest (primarily compared to moderately concerned subjects) focus on the Present Hedonistic ($U=166.00$; $p=.031$). Almost half of the subjects in group 2 with indifference to COVID-restrictions have the highest level of protection of displacement ($\chi^2=9,811$; $p=.007$) and intellectualization ($\chi^2=7.423$; $p=.024$). The students' psychological defenses under COVID-restrictions are reinforced along with overt or covert anxiety and worry, and are combined with numerous reinforcing connections to the Present Hedonistic and Present Fatalistic, and weakening connections to the Future. Indifference to COVID-restrictions in almost half of the subjects is accompanied by relatively highest activity of the defense of displacement and intellectualization. The high level of concern of COVID-restrictions of a quarter of the subjects is associated with high stress regression protection, compensation, reaction formations, expressiveness of orientation to the Present Hedonistic, increased likelihood of addiction (in particular, Internet addiction).

Keywords: psychological defenses, time perspective, anxiety, self-regulation, Present Hedonistic, Present Fatalistic, internet addiction, COVID-19.

Подано до редакції 07.09.2021
